

Motion till riksdagen 2013/14:N425

av Jennie Nilsson m.fl. (S)

Energi

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	2
En socialdemokratisk energipolitik för hållbarhet och konkurrenskraft.....	5
Energieffektivisering.....	5
Industrin	5
Bostäder	6
Transport	6
Förnybar energi	7
Elcertifikatssystemet	7
Solkraft.....	7
Vindkraft	8
Vågkraft	9
Vattenkraft	9
Ny förnybar energiteknik	10
Andra energislag	10
Kärnkraft	10
Naturgas	11
Biogas	11
Energimarknader	12
Internationell elmarknad och utlandsförbindelse	12
Eldistribution och elmarknad i Sverige	12
Kommunala energibolag	13
Insatser för en fungerande elöverföring	13
Riksrevisionens granskning av regeringens hantering av elnäten	13
Effektiv överföringskapacitet	13
Elområden	14

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att målet för den svenska energipolitiken bör vara att trygga tillgången till el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att all svensk energi på sikt kan komma från förnybara källor.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om energieffektivisering.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att energianvändningen i Sverige bör bli 25 procent effektivare till 2020.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att stimulera energieffektivisering för hela den svenska industrin genom stöd av olika slag.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en ökad energieffektivisering i bostadsbeståndet.¹
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur energikrav kan utformas i samband med ombyggnad av bostadsbeståndet.¹
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system där staten får garantera lån för upprustning av lägenheter i flerfamiljshus.¹
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjligheter att inrätta konverteringsbidrag.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett system för vita elcertifikat bör införas.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att främja energideklarationer.¹
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att certifiering av företag som utför energideklarationer ska bli obligatoriskt.¹
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förnybar energi.

Fel! Okänt namn på

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja förnybarhetsmålet till minst 30 TWh ny förnybar el till 2020 och minst 55 TWh till 2030.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över möjligheterna till en justering av kvotplikten i elcertifikatssystemet i samband med en kontrollstation 2015.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett solinvesteringsstöd för att främja kompletterande stödformer till solvärme och sol.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Energimyndigheten bör få i uppdrag att se över nuvarande insatser och regelverk i syfte att föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för en svensk solenergimarknad och planeringsmål för sol.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag till ett långsiktigt kompletterande stöd till havsbaserad vindkraft.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör bereda Svenska kraftnäts förslag om förtida delning av nätanslutningskostnader vid förnybar elproduktion till havs.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Energimyndigheten att utlysa en offentlig förfrågan där projektörer får anmäla sitt intresse för gemensamma projekt för förnybar elproduktion.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en enklare tillståndsprocess för vindkraft.²
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om se över möjligheterna att stödja vågkraft som en kompletterande förnybar energikälla.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vattenkraftens betydelse i den svenska elproduktionen.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betydelsen av småskalig vattenkraft som ett viktigt tillskott för utbyggnaden av den förnybara energin.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samverkansprogram för klimatutmaning och ny förnybar energiteknik.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kärnkraftsindustrin ska stå för sina egna kostnader, att nivån på skadeståndsansvaret bör höjas och att det bör införas en bestämmelse om ansvarsgenombrott i svensk lagstiftning.¹
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag om förbud mot uranbrytning.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att exploatering av skiffergas bör avvisas.

Fel! Okänt namn på

31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör konsekvensutreda förordningsförslaget om fastställandet av en ny intäktsram enligt naturgaslagen, innan förordningen träder i kraft.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett biogasstöd till lantbrukare som installerar biogasanläggningar för att röta gödsel från djurhållning.²
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta en tvärssektoriell biogasstrategi.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om internationell elmarknad och utlandsförbindelse.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en etablering av en gemensam nordisk övervakningsmyndighet bör göras inom ramen för ett tätare samarbete mellan länder på den nordiska elmarknaden.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa ett system med nettodebitering.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att nettodebitering bör möjliggöras för de svenskar som har andelsägande i förnybar elproduktion.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att åstadkomma en klar förändring i lagstiftningen som ger kommunala bolag möjlighet att verka på lika villkor med andra aktörer på energi-, el- och fjärrvärmemarknaden.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Riksrevisionens granskning av regeringens hantering av elnäten.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att investeringsramen för Svenska kraftnät bör ses över i syfte att underlätta framtida investeringar i stamnätet.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om smarta nät.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över tillståndsreglerna för att effektivisera utbyggnaden av elnäten.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om elområden.

¹ Yrkandena 8–10, 13, 14 och 28 hänvisade till CU.

² Yrkandena 23 och 32 hänvisade till MJU.

En socialdemokratisk energipolitik för hållbarhet och konkurrenskraft

Socialdemokraternas mål för den svenska energipolitiken är att trygga tillgången till el och annan energi med en energiproduktion som har låg inverkan på hälsa, miljö och klimat – och att göra det på internationellt konkurrenskraftiga villkor. Vi ser stora möjligheter att skapa arbetstillfällen och stärka industrins konkurrenskraft genom investeringar i det svenska energisystemet. Sverige har unikt bra naturliga förutsättningar för förnybar energi med vår goda tillgång på vind, vatten, skog och jord. Den förnybara energin har mycket stor potential att byggas ut under lång tid framöver. All svensk energi kan på sikt komma från förnybara källor. Den svenska industrins konkurrenskraft ska säkras genom trygg tillgång till el och bibehållen effekt i energisystemet på kort och lång sikt. Samtidigt ska vi ställa om till en hållbar energiförsörjning. Förutsättningarna att klara både industrins konkurrenskraft och omställning ökar med en blocköverskridande överenskommelse om energipolitiken. Om väljarna ger oss förtroendet att leda en regering efter nästa val kommer vi därför bjuda in till nya energisamtal för att arbeta fram ett brett förankrat och hållbart beslut om den svenska energipolitiken.

Energieffektivisering

Vi förordar en politik som tryggar den svenska tillgången till el och upprätthåller effekten i energisystemet. Energieffektivisering är en grundläggande del av den framtida energipolitiken. Med energieffektivisering avses åtgärder där elektriciteten ska användas till de ändamål där den har högst verkningsgrad. Om svenska företag utvecklar och investerar i fossilfri och energieffektivare teknik som världen efterfrågar har de goda förutsättningar att stärka sin internationella konkurrenskraft. Utformas stödet till den svenska industrins energieffektivisering på rätt sätt innebär omställningen inte enbart en kostnad, utan också en möjlighet till framtida arbetstillfällen och vinster. Därför har vi också högre mål än regeringen för energieffektiviseringen. Vi vill att energianvändningen i Sverige blir 25 procent effektivare år 2020, jämfört med regeringens mål om 20 procent. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen. Nedan följer ett antal områden som vi anser bör vara föremål för åtgärder för energieffektivisering.

Industrin

Programmet för energieffektivisering, PFE, har varit mycket framgångsrikt för den svenska industrins energieffektivisering. EU:s nya riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd innebär att det saknas förutsättningar för Sverige att inleda nya programperioder inom ramen för PFE. Därför vill vi se över möjligheterna att stimulera energieffektivisering för hela den svenska industrin genom stöd av olika slag. Detta ska riksdagen tillkännage för regeringen.

Fel! Okänt namn

Bostäder

En ökad energieffektivisering i bostäder är ett prioriterat område för oss socialdemokrater. Bostadssektorn står i dag för en dryg tredjedel av Sveriges energianvändning. För att rejält minska bostädernas energianvändning måste både nybyggda och befintliga bostäder bli avsevärt mer energieffektiva. För att bidra till ökad energieffektivitet i bostadsbeståndet har vi tidigare föreslagit skarpa energinormer vid nybyggnation och ombyggnation. Denna typ av regler bör i första hand utformas nationellt. Exempelvis bör nybyggda hus endast undantagsvis uppvärmas med direktverkande el. Åtgärder bör också vidtas så att fossil uppvärmning i befintlig bebyggelse fasas ut. På kort och medellång sikt finns den största effektiviseringspotentialen i den redan befintliga bebyggelsen. Många äldre byggnader har ofta sämre klimat- och energistatus. Det är då viktigt att alla möjligheter till energieffektivisering tillvaratas, vilket oftast är särskilt aktuellt i samband med större ombyggnads- och upprustningsåtgärder. Därför bör energikrav ställas även i samband med ombyggnad. En utredning om hur dessa krav ska utformas bör tillsättas. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen. Då miljonprogramsområdena byggdes blev de en symbol för framtidstro och optimism. Idag är verkligheten delvis en annan. Flera av miljonprogrammets områden har blivit symboler för ett Sverige som dras isär. Det är ofta områden med låg sysselsättning, högt bidragsberoende och nyfattigdom. Av åldersskäl krävs en storskalig renovering av miljonprogrammets bostäder. Vi föreslår att ett system där staten får garantera lån för upprustning av lägenheter i flerbilshus införs. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen. Den tidigare socialdemokratiska regeringen införde ett konverteringsbidrag till ägare av småhus, flerbostadshus samt bostadsanknutna lokaler i syfte att stimulera konvertering från direktverkande elvärme och oljeuppvärmning till fjärrvärme eller individuell uppvärmning från biobränslen, värmepump samt solvärme. Målet för stödet var att minska oljeanvändningen för uppvärmning av små- och flerbostadshus. Under den borgerliga regeringen har stödet upphävts. Vi vill se över möjligheterna att inrätta stödet. Vi vill pröva att befämja en effektivare elanvändning med ett system för vita elcertifikat. Systemet innebär att aktörer som genomför energieffektiviseringar utöver vad som krävs av dem erhåller certifikat motsvarande sin extra energibesparing. Dessa certifikat kan sedan säljas vidare till andra aktörer som inte kan förbättra sin energieffektivitet lika kostnadseffektivt. På detta sätt genomförs största möjliga energieffektivisering till lägsta möjliga kostnad. Energideklarationer ska främjas och certifiering av företag som utför deklARATIONERNA ska bli obligatoriskt. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Transport

Ska Sverige nå sina klimatmål krävs stora insatser för att minska vägtrafikens koldioxidutsläpp. Vi vill främst att hela transportsektorn får ett eget sektorsmål. Enligt Trafikverket får lastbilstrafiken inte öka och personbilstrafi-

ken måste minska med 20 procent för att klimatmålen ska nås. För att minska vägtrafikens klimatpåverkan behövs flera åtgärder. Transportsektorns utsläpp måste minska kraftigt. Samtidigt måste vi värna såväl exportindustrins möjligheter till väl fungerande godstransporter som människors möjligheter att arbetspendla och resa på fritiden. Ny teknik för ökad energieffektivitet och alternativa bränslen krävs i alla typer av fordon. Det arbete som pågått i Sverige i över tio år med att få in mer alternativa bränslen i transportsektorn måste fortsätta. Exempelvis måste arbetet för en ökad andel biobränsle i transportsektorn intensifieras. På lång sikt måste dock fossila bränslen ersättas helt. Ökad energieffektivitet måste kombineras med alternativa bränslen. Att bara byta bränsle räcker inte. Den biomassa som finns för biobränsle är en begränsad resurs – precis som oljan. Ställer vi om den svenska fordonsflottan till ökad energieffektivitet och anpassar den till alternativa bränslen minskar vi även Sveriges sårbarhet för snabba ökning av oljepriset.

Förnybar energi

Miljö- och klimateffekterna av vår energiförsörjning ska vara så små som möjligt. Vi ser positivt på förutsättningarna att i framtiden bygga vår energiförsörjning på förnybara källor. Sverige har unika förutsättningar att klara detta genom vår goda tillgång till vatten, vind, skog och jord. Genom en kraftig utbyggnad av framför allt biokraftvärme och vindkraft vill vi höja målet till minst 30 TWh ny förnybar el till 2020 och minst 55 TWh till 2030. Framtida investeringar i nätkapacitet är en förutsättning för att klara detta mål.

Elcertifikatssystemet

Elcertifikatssystemet ska användas för att bygga ut den förnybara elproduktionen. Systemet innebär att elleverantörerna måste producera eller köpa en viss andel el från förnybara energikällor i förhållande till sin elanvändning eller försäljning. Denna så kallade kvotplikt gör att den förnybara elen får ett särskilt ekonomiskt stöd. Den kvotpliktiga elanvändningen har varit lägre än Energimyndighetens prognoser, vilket inneburit att röster höjts för en justering av kvotplikten. En höjd kvotplikt är nödvändig för att klara ambitionerna för den förnybara energin. Vi vill därför se över möjligheterna att justera kvotplikten i samband med en kontrollstation år 2015. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Solkraft

Solenergi är en kraftkälla som utvecklats kraftigt under senare år. Den största marknaden återfinns i Tyskland men växer också i andra världsdelar som Asien. Det finns en stor potential för energiproducenter att bygga en fram-

Fel! Okänt namn på

gångrik svensk exportindustri. De svenska solförhållandena är på många håll lika goda som i norra Tyskland. Med fortsatta kostnadsänkningar finns en god potential för solceller i Sverige, inte minst på befintliga takytor. Därför vill vi införa ett solinvesteringsstöd för att främja kompletterande stödformer till solvärme och solel. Tidigare har stödet gällt för installation och inköp av alla typer av nätanslutna solcellssystem. Den sökande har fått 45 procent av investeringskostnaden per installerad kW. Totalt har en sökande inte kunnat få mer än 1,5 miljoner kronor per solcellssystem. De medel som regeringen avsatte för 2012 tog snabbt slut och Energimyndigheten bedömer att bara en tredjedel av de sökande får stödet. Sverige ligger efter övriga EU-länder och när nu priset på solceller kraftigt sjunker finns det anledning att stimulera en ökad installation. Vi vill att stödet ska uppgå till 50 miljoner kronor och att en ny fördelningsmodell för stödet tas fram så att det når fler mottagare. Energi-myndigheten bör också få i uppdrag att se över nuvarande insatser och regelverk i syfte att föreslå åtgärder som skapar goda förutsättningar för en svensk solenergimarknad och planeringsmål för solel. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Vindkraft

För att vi ska nå de mål som vi satt upp för energipolitiken är vindkraften det mest lovande energislaget men ytterligare åtgärder krävs. Vi föreslår därför ett högre mål för elcertifikatssystemet än regeringen för att ta tillvara det stora intresse som finns för den förnybara energin. Ett särskilt stöd, som kompletterar elcertifikaten, behövs till den havsbaserade vindkraften, som än så länge har högre kostnader än den landbaserade. En utebliven framtida höjning av kvotplikten i samband med kontrollstationen 2015 riskerar också en inbromsning för en fortsatt utbyggnad av vindkraft. Regeringen bör återkomma med förslag till ett långsiktigt kompletterande stöd till havsbaserad vindkraft. Andra hinder för vindkraftsteknik är kostnader för anslutningar. I andra länder finansieras dessa av nätägarna, medan kostnaden i Sverige helt bärs av projektören. Svenska kraftnät har i en rapport till regeringen Svenska kraftnät. Tröskeeffekter och förnybar energi. Rapport 2012 påtalat problemet och föreslagit ett system med "förtida delning" av kostnaderna. Staten kan stå för ett lån och tar därmed den ekonomiska risken till nätföretagen. Elproducenter som ansluter sig får betala sin del. Men om ingen eller för få ansluter sig efterskänker staten lånet eller delar av lånet. Ett sådant system uppmanas medlemsländerna i EU indirekt att införa eftersom EU-direktivet för förnybara energikällor kräver att medlemsländerna rapporterar vilka system för "kostnadsdelning" som länderna har. Svenska kraftnät menar att förslaget inte innebär en subvention av nätanslutningen utan varje enskilt projekt som ingår i området för nätförstärkningen måste kunna bära sina egna kostnader. Förslaget styr därför mot utbyggnad av den mest kostnadseffektiva vindkraften först, varför förslaget bidrar till att en stor del av vindkraftsutbyggnaden i Sverige sker till så låg kostnad som möjligt. Vi menar att Svenska kraftnäts förslag kan lösa det problem som idag riskerar att bromsa utbyggnaden av

vindkraft. Den enorma potential som vindkraft har t.ex. till havs har gör att regeringen skyndsamt bör bereda Svenska kraftnäts förslag och återkomma till riksdagen. Detta ska riksdagen tillkännage för regeringen. Förnybarhetsdirektivet ger EU:s medlemsländer möjligheter att samarbeta om förnybar energiproduktion, exempelvis genom gemensamma projekt där ett land kan finansiera förnybar energiproduktion i ett annat land och i gengäld få tillgodoräkna sig den förnybara energiproduktionen från projektet i sitt nationella mål. Sverige har goda möjligheter att använda dessa samarbetsmekanismer men den snäva tidsramen utgör ett allvarligt hinder. Produktionen för dessa projekt måste vara igång i början av år 2020. Eftersom det tar minst fyra år att detaljprojektera och uppföra en vindkraftspark till havs måste de nödvändiga avtalen vara på plats senast 2016. Regeringen bör därför uppdra åt Energimyndigheten att utlysa en offentlig förfrågan där projektörer får anmäla sitt intresse för gemensamma projekt för förnybar elproduktion. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen. Vindkraftens decentraliserade struktur har gynnat ett utspritt ägande i form av andelar i vindkraftskooperativ. Denna ägarform hotas emellertid idag av att försäljning av el till andelsägare är belagd med uttagsskatt. Regeringen bör se över hur problemet kan lösas och återkomma med ett förslag till riksdagen. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen. Frågan om lokalt inflytande vid vindkraftsetableringar innebär en svår avvägning. Vindkraft är kanske det mest lovande energislaget men ytterligare åtgärder krävs för att vi ska kunna nå de mål vi satt upp för utbyggnaden av den förnybara energin. En enklare tillståndsprocess för vindkraft är i det sammanhanget en nödvändighet. Vindkraftsetableringar bör inte samtidigt prövas både gentemot miljöbalken och plan- och bygglagen. Vi avvisar ett absolut kommunalt veto mot just vindkraftverk. Om ett område utpekats som riksintresse för vindkraft bör regeringen kunna överpröva ett kommunalt veto om det finns särskilda skäl. Detta förutsätter dock att riksintresseområdena för vindbruk noga ses över. Därtill är det viktigt att tillgodose det lokala inflytandet på andra sätt. Exempelvis är det viktigt att ett samråd sker med berörda kommuner redan på ett tidigt stadium.

Vågkraft

Vågkraft är ett energislag som håller på att utvecklas i många länder, och ger en förhållandevis liten påverkan på miljön jämfört med många andra energikällor. Vi vill se över möjligheterna att stödja vågkraft som en kompletterande förnybar energikälla. Detta ska riksdagen tillkännage för regeringen.

Vattenkraft

Vattenkraften är en kraftkälla med stor potential och behöver effektiviseras i samband med utbyggnaden av förnybara energikällor. Vattenkraften utgör baskraften i den svenska elproduktionen, men används också som reglerkraft för andra energislag då energibehovet hos hushåll och företag varierar under

Fel! Okänt namn på

olika tidsperioder. Vattenkraftens roll som viktig reglerkraft kommer framgent att öka i takt med utbyggnaden av förnybar intermitterent elproduktion. Modern teknik kan öppna nya möjligheter för energiutvinning utan att miljövärden går förlorade. I det sammanhanget kan småskalig vattenkraft vara ett viktigt tillskott för utbyggnaden av den förnybara energin.

Ny förnybar energiteknik

För ett litet exportberoende land som Sverige är det nödvändigt att det finns ett fungerande och väl utvecklat samarbete mellan politik, näringsliv och akademi. Samverkansmodeller mellan det privata och offentliga har historiskt varit viktiga för den svenska samhällsutvecklingen. Därför vill vi i dialog med näringslivet, akademien och de fackliga organisationerna utveckla en samverkansmodell som tar sin utgångspunkt i centrala framtidsutmaningar för vårt samhälle – både inhemska och globala. Identifieringen av vilka områden som borde bli föremål för strategisk samverkan kommer att diskuteras i samverkan med dessa parter. Vi kan dock redan nu adressera klimatutmaningen och behovet av ny förnybar energiteknik som en viktig utmaning som kommer att mötas med samverkansprogram. Världens länder måste samla sig för att möta klimatutmaningen och de snabbt stigande råvarupriserna. Råvarupriserna har ökat kraftigt under de senaste tio åren och lite tyder på att vi sett slutet på denna trend. En ökad användning av resurssnål teknik och gröna energikällor är inte längre bara en fråga om moraliskt ansvarstagande utan också en konkurrensfördel som växer sig allt starkare. Svenska samhällsplaneringsmodeller ger möjligheter för en klimatsmart stadsplanering. Här finns viktiga möjligheter till kunskapsintensiv tjänsteexport. Svenska företag ska vara ledande när det gäller både energieffektivisering och att utveckla och använda resurssnål teknik. Vi avsätter 500 miljoner år 2014 för start av samverkansprogram mellan näringslivet, akademien, arbetstagarorganisationerna och politiska beslutsfattare. De första programmen ska adressera de möjligheter som öppnar sig inom exempelvis klimatutmaning och förnybar energiteknik. Programmen ska löpa under fyra år och därmed omfatta 2 miljarder kronor. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Andra energislag

Kärnkraft

Kärnkraften ska fasas ut successivt, med hänsyn till sysselsättning och välfärd och i den takt kärnkraftselen kan ersättas med el från förnybara källor samt energieffektivisering. Sverige är dock ett av världens mest kärnkraftsberoende länder. Kärnkraften kommer att utgöra en viktig del av vår elproduktion för lång tid framöver. Den ska användas på ett säkert och effektivt sätt. Kärnkraftsindustrin ska stå för sina kostnader. För att den miljörättsliga principen att förorenaren betalar ska gälla fullt ut även på detta område måste kravet på

finansiering av ansvaret därför så långt som möjligt utgå från de verkliga kostnader som kan uppkomma i samband med kärnkraftsverksamhet. Vi anser att regeringen därför bör verka för att nivån på finansieringen av det obegränsade skadeståndsansvaret höjs. Andra frågor som bör belysas ytterligare och som bör resultera i lagstiftningsförslag från regeringen gäller bl.a. preskriptionstidens längd, möjligheten till statlig återförsäkring samt vem som ska svara för samhällets kostnader för sjukvård till följd av en radiologisk olycka. Vi vill även peka på behovet av en bestämmelse om ansvarsgenombrott i svensk lagstiftning. Med den typ av exceptionell situation som ett svårt reaktorhaveri innebär är det rimligt att ett ansvarsgenombrott inom en koncern blir möjligt. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen. Brytning av uran riskerar att leda till betydande negativa konsekvenser för miljö och hälsa. Regeringens hållning i frågan om uranbrytning i Sverige är allt annat än tydlig. För oss är det en självklarhet att uranbrytningen bör förbjudas i Sverige, och vi anser att lagstiftningen bör skärpas. Regeringen bör således återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att uranbrytning blir förbjuden i Sverige. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Naturgas

Naturgas kan i en övergångsperiod användas dels som flytande naturgas (LNG) för till exempel sjöfart, dels som ersättning för kolkraft i Europa. Utvinning av skiffergas är dock en tveksam form av energiutvinning. Miljöproblemen kring brytning av naturgas i form av skiffergas är stora och metoderna osäkra, speciellt när de innefattar insprutning av kemikalier i marken för att driva fram gasen. Exploatering av skiffergas bör avvisas.

I juli 2013 skickade regeringen ut ett förslag till förordning om fastställande av intäktsram enligt naturgaslagen på remiss. Förslaget innebär ett metodbyte för hur fastställandet av en ny intäktsram för naturgas ska gå till. Bakgrunden till metodbytet är problematiken kring regleringen av elnätsföretagen, med påföljande domstolsprocesser. Regeringen vill därför likforma regleringen av el- och gasnätsföretagen, så att båda omfattas av det föreslagna metoden. Problemet är att metoden inte ger skälig avkastning på hittills gjorda investeringar i det svenska gasnätet. Infrastrukturinvesteringar kräver långsiktiga och stabila spelregler och nya oannonserade metodförändringar riskerar att underminera investeringsviljan i ny infrastruktur. Regeringen bör därför konsekvensutreda den nya beräkningsmetoden innan förordningen träder i kraft. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Biogas

En viktig energikälla som har dubbel klimatnytta är biogasen. Den tar bort klimatskadliga utsläpp av metangas och ersätter fossila bränslen. Det behövs stabila och långsiktiga incitament som underlättar investeringar i biogas där produktionen kan byggas ut kraftigt. Därför föreslår vi ett biogasstöd till lant-

Fel! Okänt namn på

brukare som installerar biogasanläggningar för att röta gödsel från djurhållning. Biogasproducenten får 20 öre/kWh för biogasen. Men det behövs också en övergripande plan för hur staten, regioner och kommuner ska kunna samarbete och hur företag ska kunna utvecklas och testa innovationer och pilotprojekt. Regeringen bör därför presentera en tvärsektorieell biogasstrategi för riksdagen. Detta ska riksdagen tillkännage för regeringen.

Energimarknader

Internationell elmarknad och utlandsförbindelse

Vi motsätter oss en forcerad integrering av den nordiska elmarknaden med den europeiska då det skulle ge negativ inverkan för svensk industris internationella konkurrenskraft. På sikt är en gemensam europeisk elmarknad att eftersträva. Dock bygger detta på att varje enskilt land också tar ansvar för att investera i förnybar elproduktion och energieffektivisering samt insatser för fungerande konkurrens och fungerande regionala marknader. Här finns idag många brister. En ihopkoppling med illa fungerande marknader innan dessa brister åtgärdats leder bara till höjda elpriser. Vi vill därför i första hand fokusera på investeringar som får den nordiska elmarknaden att fungera bättre. Baltikum är i det avseendet att betrakta som en naturlig del av en fortsatt integrerad nordisk elmarknad. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Eldistribution och elmarknad i Sverige

Vikten av politiskt inflytande över nordiska elmarknaden kan inte nog understrykas. Elmarknaden ska styras och anpassas till det ramverk som fattas på politisk väg. För att säkra konkurrenskraftiga elpriser behöver konkurrensen på elmarknaden öka. Elpriserna har stigit kraftigt efter avregleringen av elmarknaden. Inte minst för den svenska elintensiva industrin har detta inneburit stora påfrestningar. Vi förordar en fungerande konkurrens på elmarknaden som också bidrar till att skynda på omställningen till förnybar elproduktion. För att uppnå detta krävs flera åtgärder. Elbolagens möjligheter att teckna dyra tillsvidareavtal bör begränsas, om möjligt genom lagstiftning. Samägandet av kärnkraften bör begränsas. Vi vill underlätta för nya aktörer att komma in på elmarknaden genom en effektiv och tydlig tillståndsprocess. Vi vill också skärpa övervakningen av elmarknaden, bland annat genom bättre samarbete över landgränserna och genom bättre dialog mellan ansvariga myndigheter. Etablering av en gemensam nordisk övervakningsmyndighet bör göras inom ramen för ett tätare samarbete mellan länder på den nordiska elmarknaden. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen. Det finns ett stort intresse bland svenskar att producera egen energi via elnät. Införandet av nettodebitering skulle underlätta dessa möjligheter och bidra till ökad förnybar energi. Med nettodebitering avses ett system där den mängd förnybar el som privatpersoner eller företag producerar och överför till elnätet kvittas mot den

Fel! Okänt namn på

mängd el som de tar mot från elnätet. Utgångspunkten för införandet av nettodebitering bör vara att småskaliga elproducenter har laglig rätt att kräva nettodebitering av det lokala elnätsföretaget. Nettodebitering bör också möjliggöras för de personer som har andelsägande i förnybar elproduktion. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Kommunala energibolag

Den ökade ägarkoncentrationen på el- och energiområdet är ett problem för att marknaden ska kunna fungera optimalt. De kommunala elbolagen spelar en viktig roll för att främja konkurrens och utveckla miljövänliga alternativ på både el- och energimarknaden. Kommunallagen innebär negativa konsekvenser för kommunala energibolag att verka. Exempelvis sätter lokaliseringssprincipen hinder och begränsningar för hur en kommunal aktör får verka på marknaden. Vi vill se över möjligheten att åstadkomma en klar förändring i lagstiftningen som ger kommunala bolag möjlighet att verka på lika villkor med andra aktörer på energi-, el och fjärrvärmemarknaden. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Insatser för en fungerande elöverföring

Riksrevisionens granskning av regeringens hantering av elnäten

Riksrevisionen har granskat statens insatser för en fungerande överföring av el och funnit brister i de statliga insatserna inom flera områden som har betydelse för elöverföringen. Exempel på sådana är tillståndsprocessen för investeringar i stamnätet, Energimarknadsinspektionens tillsyn över kvaliteten i elöverföringen och av regeringens styrning av affärsverket Svenska kraftnäts investeringsplanering. Även när det gäller regeringens rapportering till riksdagen har Riksrevisionen funnit brister. Riksrevisionen konstaterar i sin granskning att regeringen varit passiv i sin styrning av de insatser som skulle kunna göras inom området överföring av el. Exempelvis har viktiga investeringar i stamnätet dröjt trots ett växande investeringsbehov. Regeringen har inte heller verkat för en förbyggande och nationellt täckande tillsyn av leveranskvaliteten för överföring av el. Vi anser att det är allvarlig kritik som Riksrevisionen anför i sin rapport och som regeringen bör ta till sig för att få till stånd fungerande insatser för en effektivare elöverföring. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Effektiv överföringskapacitet

Utvecklingen av smarta nät är nödvändig i takt med att fossila bränslen avvecklas och ersätts med förnybara energikällor. Med smarta nät avses oftast

Fel! Okänt namn på

ett elektriskt energisystem som på ett kostnadseffektivt sätt medger effektivare styrning och reglering av elgenerering och elnät. Det är viktigt att överföringskapaciteten mellan de norra delarna av landet och de södra byggs ut för att möjliggöra en fortsatt utbyggnad av den förnybara energin. Därför föreslår vi att investeringsramen för Svenska kraftnäts verksamhet bör ses över för att underlätta framtida investeringar i stamnätet. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen. Att tillståndsprocesserna för ledningsutbyggnaderna kan ske i rätt tid är en avgörande faktor för att investeringarna från Svenska kraftnät ska kunna ske. Behovet att se över tillståndsreglerna för att effektivisera utbyggnaden av näten är därför nödvändigt. Detta ska riksdagen tillkännage regeringen.

Elområden

Sverige är idag indelat i fyra elområden. Det innebär att elpriset varierar beroende på i vilket elområde man är bosatt i. Det rättsliga läget för elområdena är oklart och vi är kritiska till hur elområden har införts. Bland annat innebär systemet med flera elområden stora konkurrensproblem för den elintensiva industrin och en utsatt situation för elkonsumenterna. Systemet bör därför ses över. Genom investeringar i stamnätet bör man komma tillbaka till en situation där rättvisa förutsättningar gäller för alla. Det kommer att kräva framtida investeringar i elproduktion i de delar av landet där elförbrukningen ökar och är som störst. Här kan utbyggnaden av förnybara energikällor utgöra en ersättningspotential i de områden i landet som saknar tillgång till befintlig elproduktion.

Stockholm den 3 oktober 2013

Jennie Nilsson (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Krister Örnfjäder (S)

Ingemar Nilsson (S)

Berit Högman (S)

Börje Vestlund (S)

Ann-Kristine Johansson (S)

Ingela Nylund Watz (S)